

POROČILA – OCENE

NAGRADA KRISTINE BRENKOVE 2018

Zbornica knjižnih založnikov in knjigo-tržcev (ZKZK) pri Gospodarski zbornici Slovenije podeljuje nagrado za najlepšo izvorno slovensko slikanico od leta 2004.

Namen in poslanstvo nagrade je:

- spodbujanje nastanka izvirnih slovenskih slikanic
- izoblikovanje vrednostnih kriterijev za pripravo in ocenjevanje slikanic
- spodbujanje branja in bralnih navad
- spodbujanje navad nakupovanja dobrih slikanic

Natečaja se lahko udeleži vsak založnik z vsako slikanico, ki izpolnjuje pogoje, da je:

- bila je prvič izdana v razpisanem roku
- nosilec projekta slovenska založba
- avtor ilustracije slovenski
- avtor teksta slovenski

Slikanica je natisnjen tekst v prozi ali v verzih z vsaj 40 % ilustracij notranjega obsega na najmanj 5 listih različnih formatov ali materialov.

Žirija ocenjuje slikanice na podlagi ocenjevalnega lista, ki je sestavni del pravilnika o nagradi ter na podlagi kriterijev oblikovalskih, literarnih in založniških standardov, pri čemer upošteva skladnost oblike, vsebine in materialov. O nagradi odloča neodvisna 3-članska žirija, sestavljena iz strokovnjakov z likovnega, literarnega in oblikovalskega področja.

Žirija v sestavi: Igor Saksida (predsednik, Pedagoška fakulteta Ljubljana),

Tomaž Zupančič (član, Pedagoška fakulteta Maribor) in Urška Bonin (članica, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper) je izmed 38 prispelih slikanic najprej izbrala 6 nominirank:

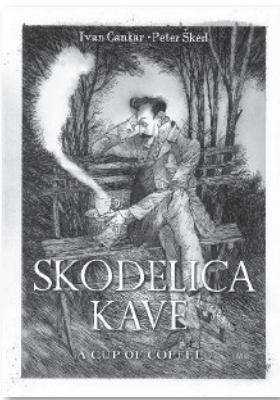
Marta Bartolj: *Kje si?* (MIŠ založba)

Zanimiva slikanica brez besedila Marte Bartolj *Kje si?* je zasnovana na podlagi nasprotja med brezbarvno vsakdanjostjo in barvo, ki se nenadoma pojavi v njej; ključno je torej občuteno kontrastiranje monokromatske risbe in rdečih podrobnosti v njej. Risbo, čeprav je edina nosilka zgodbe, odlikuje še enostavna, obenem pa dovolj pripovedna in nadrobna likovna govorica. Prostor je prikazan plastično, stripovsko kadriranje, včasih tudi s prebijanjem okvirjev posameznih sličic, jača dinamiko likovne pripovedi. Izbira ptičje perspektive ovije pripoved v posebno vzdušje. V »sivino« sveta nenadoma zasije rdeča barva, ki sprva obarva predmete: budilko, očala, pasjo ovratnico, jabolko, balon, rože; a vse to je le rdeča nit »naključne« zgodbe o bližini in skrbi za drugega: dekle pogreša psa, obdari dečka, kar vidi mladenič,

ki pobere smeti, kar spodbudi dečka, da k sebi stisne zapuščeno muco, kar vidi starejši gospod in ... Tako se stke pripoved o človeškem vsakdanu, ki ga »barva« občutljivost za stiske in krivice ter svet drugega; iskanje, skrito v naslovu slikanice, tako ni le iskanje psa, ki se na koncu vrne k lastnici – je najprej in predvsem iskanje »barve srca«.

**Ivan Cankar (il. Peter Škerl):
Skodelica kave (MIŠ založba)**

Čudežno potovanje s *Skodelico kave* se začne že na naslovnici, s katere si naslovnik postopoma sestavlja stilizirano podobo Ivana Cankarja na podlagi vrste podrobnosti: sporočilno učinkoviti so motiv prstov, ki delujejo krčevito in so izraz razpoloženja osrednje osebe, izročene krču spomina; ob tem črte, iz katerih je sestavljena pusta narava, delujejo nemirno, pogled osebe je usmerjen v levo, v pretekle dni, ko sledi vodni pari, ki se dviga iz skodelice in jo je mogoče razlagati različno, a brez dvoma ne brez povezave s spomini, ki jih prinaša skodelica. Pripoved v celoti je sestavljena iz refleksivnega dela in retrospektive: v prvem delu ilustrator mojstrsko prikaže Cankarjevo pogrezanje vase, v molku, v resentment, ki ga likovno opredeljujejo različni zorni koti prikaza, mestoma celo stripovsko ponazarjanje dogajanja, ki ga

skorajda ni. Ključne se zdijo podrobnosti, kot so pismo, oko, krizantema v gumbnici ter rušenje realistične perspektive s premikanjem upodobitev predmetnosti iz stvarnih razmerij. Vse to skupaj s črtno ilustracijo ustvarja stalen občutek nemira, celo tesnobe. Likovna pripoved ob besedilu zajame Cankarjev dan na Rožniku, ki ga uvaja krčevito jutro, odhod od doma in sprehod med ljudmi, skorajda karikaturami, za katere se zdi, da vsaka od njih nosi svoj »greh«. Sunkovit prehod v retrospektivo pokaže mladega Cankarja in njegov prihod domov, na Vrhniko. Fokus ilustracije je usmerjen na njegovo utrujeno in prazno obličje, ki je podobno materinemu, ponovijo se motivi hoje po klancu, krčevitih rok in oči – posebej zgovoren in močno simboličen je molk obeh oseb na ilustracijah, ki skupaj z igro svetlobe (rumeno okno deluje prej grozeče kot sončno na ozadju silhuet in senc) in sklepnim prizorom časovnega preskoka ter odtisom skodelice na zadnji strani ustvarja občutek morečega vzdušja izgube in izgubljenosti. Ekspresionistično zasnovane ilustracije Petra Škerla z namernimi ali nenamernimi reminiscencami na mnoge ikonične podobe sodobne likovne umetnosti, od utesnjenosti sobe Vincenta Van Gogha, do koščenosti figuralike Egona Schieleja pomembno in inovativno nadgrajujejo sporočilo Cankarjeve književne predloge, posebej pomembna je tudi poglobljena spremna beseda, ki spodbuja multimodalno pismenost.

Boštjan Gorenc Pižama (il. Igor Šinkovec): *Kaj se skriva očku v bradi?* (MKZ)

Nadgraditi pesem v slikanico je že samo po sebi inovativno dejanje, še bolj jasno pa se prepričljivost in svežina slikanice Boštjana Gorenca Pižame in Igorja Šinkovca izrazita, ko podrobno preberemo

ta izvrsten monolit duhovitih otroških verzov in ilustracij, ki nadgrajujejo njihovo sporočilo.

Povsem običajno dogajanje – očka spi, sinku se mudi v vrtec – se v pesemski pripovedi spremeni v domišljjski obisk medvedkov, zmaja, poletnega vrveža in prebivalcev pravljničnega gozda. Šinkovčeve ilustracije pesemsko zgodnico izvrstno dopolnijo z barvno občutljivostjo, ki se kaže v prijetni, pastelno zasnovani barvni tonaliteti in izogibanju močnih kontrastov. Slednje raje nadomešča bogato barvno členjenje na videz monokromatskih ploskev in subtilna modulacija. Povsod se nekaj dogaja, pa najsi bo to preplet očkove brade ali senca na sinkovem obrazu. Zdi se, kot da bi ilustracije govorile: ne, v otrokovi domišljiji ni nikjer prostora za dolgčas. Omeniti velja še jasno izraznost (npr. ilustracija, na kateri sinko skozi brado opazuje skupino spečih medvedov) ter medbesedilne navezave (npr. prometni znak, knjiga *Medvedi in medvedki*) – brez dvoma gre za slikanico, ki spodbuja poglobljen pogovor o besedah in barvah in omogoča obilo bralnega užitka tako sinku kot očku ob vprašanju: *Kaj se skriva očku v bradi?*

Miroslav Košuta (il. Ana Razpotnik Donati): *Zmaj v parku* (Mohorjeva Celje)

Slikanica *Zmaj v parku*, ki sta jo soustvarila Miroslav Košuta in Ana Razpotnik Donati, prepleta tematsko kompleksno in

aktualno, s pravljičnimi in nonsensnimi prvinami podprto kratko fantastično pripoved o mestu, ki ga dušijo avtomobili, in fantastičnem liku, ki težave razreši. Bronasti kip zmaja oživi – potem ko mesto napade *avtomobilitis* – in mesto po avtomobilski pojedini, napadu s tankom in čarobni preobrazbi vrne meščanom tišino čudežne noči, doživljanje narave in otroško igro. To kompleksno pripoved izvrstno nadgrajujejo igrive ilustracije. Te svojo igrivost napovedo že na notranji naslovni strani, kjer se ilustratorica najprej humorno poigra s tipografijo, pod njo pa umesti vinjetirano podobo zmajčka na kolesih, upodobljenega v izrazito učinkovitem nasprotju rdečega in zelenega. Ilustracije so polne podrobnosti, ki bralca nagovorijo tako na naslovnici kot v notranjosti, npr. v veduti mesta pod gozdnatim hribom.

Posebna kakovost ilustracij se kaže v občutljivi barvni senzibilnosti. Uporaba komplementarnega in toplo-hladnega barvnega skladja s simultanim poigravanjem s tonskimi vrednostmi zlahka zdrzne na polje banalnega. Kadar pa ne, tako kot v primeru *Zmaja v parku*, pa se pred bralcem in gledalcem začne razpirati nov svet.

Lila Prap: *Zmaji?!* (MKZ)

Avtorska slikanica Lile Prap ohranja avtoričino prepoznavno besedno-likovno pisavo: v njej se tokrat kompleksno

upovedena zgodovina zmajev povezuje s humornimi komentarji piščančkov, kokoši in petelina, vse to pa zaokrožajo v celoto ilustracije, ki kar žarijo od intenzivnih barv in so humorno strašljive v portretiranju slikaniških junakov. Zanimiv paradoks likovne govornice Lile Prap je v tem, da je tako samosvoja, drugačna, izvirna in stilsko prepoznavna, da nas po eni strani več ne more dobiti nepripravljene na njen barvno-oblikovno-motivni svet, po drugi pa nas vedno znova navduši in preseneti.

Na kratko: ponovno odlična Lila Prap, ki otrokom predstavlja »zmajeslovje«, a nikakor ne pootročeno, prej zahtevno; večnaslovniško sporočilnost dodajajo duhoviti komentarji petelina in pernatih mladičkov. Ta spoj zahtevnih besed in obenem podob, prežetih z otroško perspektivo, se odlično povezuje z znano Župančičevo mislijo: *Samo najboljšje je za deco komaj dobro dovolj.*

Anja Štefan (il. Alenka Sottler):
Drobtine iz mišje doline (MKZ)

Pesniška zbirka *Drobtine iz mišje doline* izraža najgloblja sporočila minimalistične otroške poezije Anje Štefan: življenje je igra, ki nikakor ni samo svetla, ampak je v njej zaznati tudi temne tone: vedno znova se v drobne pesmice zapredejo rožice, a tudi mačke, ples in grom, lešnik, sirček in medenjaki ter hudič, brezvoljni mišjak in ledene sapice.

To le na videz preprosto otroško poezijo izvrstno dopolnjujejo inovativne ilustracije Alenke Sottler – njene ilustracije mesta ustvarjajo občutek gibanja, druge so podobe humorno strašljive, ponovitve istih likovnih motivov pa z izjemno likovno sporočilnostjo simbolizirajo tok življenja, ki so mu izročeni vsi mladički, vsi otročički, vsa bitja – v minljivosti prstnega odtisa na ilustracijah se zato v resnici skriva časovnost življenja, njegova nepredvidljivost in lepota sveta, v katerem se na črno-beli podlagi sveti živost krhkega bitja. Reminiscenca gugajoče se miške na naslovnici na Duchampov Akt, ki se spušča po stopnicah, po več kot sto letih časovne distance med njima deluje sveže in simpatično.

Nagrada Kristine Brenkove 2018 je žirija podelila slikanici *Skodelica kave*.

Žirija pa je letos podelila še dve posebni priznanji: slikanici *Kje si?* za **izvrstno slikanico brez besedila**, slikanici *Drobtine iz mišje doline* pa za **inovativno likovno interpretacijo poezije**.

Slavnostna podelitev je bila 22. oktobra (na rojstni dan Kristine Brenkove) v Trubarjevi hiši literature v Ljubljani.

PRAZNIK ZLATIH HRUŠK 2018

34. Slovenski knjižni sejem je v svoj bogati program že tradicionalno vključil